

Tiesiskās aizsardzības process

Publicēts: 09.06.2020.

Ierobežota uzņēmumu saimnieciskā aktivitāte Covid-19 pandēmijas apstākļos ir radījusi finansiālos sarežģījumus uzņēmējiem. Palīgs šādos gadījumos var būt tiesiskās aizsardzības process (TAP) un ieguvums no tā - uzņēmuma glābšana no bankrota un sekmīga saimnieciskās darbības turpināšana, gūstot peļņu.

Tiesiskās aizsardzības process (TAP) un ārpus tiesiskās aizsardzības process (ĀTAP)

Tiesiskās aizsardzības process ir procedūra, kas ļauj godprātīgam parādniekam, kurš nonācis finansiālās grūtībās, atjaunot savu maksātspēju, izmantojot Maksātspējas likumā noteiktos aizsardzības līdzekļus un metodes.

TAP atšķirībā no maksātspējas procesa ir piemērojams tikai juridiskajām personām. To var uzsākt tikai pats parādnieks.

Parādnieka pienākums pēc TAP lietas ierosināšanas ir izstrādāt TAP pasākumu plānu.

TAP nepalīdzēs parādniekam atjaunot savu maksātspēju, ja parādniekam nebūs skaidras vīzijas un biznesa plāna, kā restrukturizēt savu uzņēmējdarbību.

Pēc sekmīgas TAP īstenošanas parādnieks ir nokārtojis savus parādus un sekmīgi turpina uzņēmējdarbību.

Parādnieka ieguvumi no TAP

Grūtībās nonākušajam uzņēmējam saskaņā ar [Maksātspējas likuma 37. pantu](#) un TAP ierosināšanas brīdi:

tiek apturēta spriedumu izpildes lietvedība pret parādnieku; aizliegts nodrošinātajam kreditoram prasīt ieķīlātās parādnieka mantas pārdošanu, izņemot, ja tas rada būtisku kaitējumu šā kreditora interesēm (tajā skaitā pastāv ieķīlātās mantas iznīcināšanas draudi, ievērojami samazinājusies ieķīlātās mantas vērtība);

aizliegts kreditoram iesniegt juridiskās personas maksātspējas procesa pieteikumu;

aizliegts veikt parādnieka likvidāciju;

apturas līgumsoda pieaugums;

apturas procentu pieaugums;

apturas nokavējuma naudas (arī tad, ja tā noteikta kā līgumsods) pieaugums;

apturas nodokļu prasījumu nokavējuma naudas pieaugums.

Vai TAP ir piemērots man?

Šajā gadījumā ieteikums izvērtēt jūsu uzņēmuma produktu vai pakalpojumu pieprasījuma potenciālu, proti, vai turpinot piedāvāt konkrētos produktus vai pakalpojumus, arī turpmāk būs pietiekošs pieprasījums, lai uzņēmums spētu iegūt darbības nodrošināšanai nepieciešamos līdzekļus.

Tāpat aicinām izvērtēt finanšu rādītāju stabilitāti – tas ir, vai uzņēmuma pamata finanšu rādītāji ir pietiekoši stabili, lai veiktu restrukturizāciju, turpinātu darbību un nākotnē arī attīstītos.

Svarīga ir arī darbības sabalansētība – tas nozīmē izvērtēt, vai uzņēmums nav pārāk atkarīgs no konkrēta piegādātāja vai klienta, kas var radīt augstu darbības risku nākotnē, bet šis noteikti nebūs iemesls, lai neuzsāktu TAP, bet gan tieši TAP ietvaros šo jomu sakārtotu.

TAP ir uzņēmēja brīvprātīga izvēle. Iesniedzot tiesā pieteikumu pēc parādnieka juridiskās adreses, TAP uzsākšanu var lūgt:

- juridiskās personas;
- personālsabiedrības;
- individuālie komersanti;
- ārvalstīs reģistrētas personas, kas veic pastāvīgu saimniecisko darbību Latvijā;
- lauksaimniecības produktu ražotāji.

Pieteikumam pievienojami dokumenti*, kas apstiprina:

- valsts nodevas un citu tiesas izdevumu samaksu likumā noteiktajā kārtībā un apmērā;
- apstākļus, uz kuriem pieteikums pamatots;
- juridiskās personas maksātspējas procesa depozīta samaksu gadījumā, kad tiesiskās aizsardzības procesa pieteikumu iesniedz atkārtoti gada laikā.

**Pievienojamie dokumenti noteikti [Civilprocesa likuma 341. pantā](#).*

Parādniekam TAP nav obligāts un nav pienākums par to iesniegt pieteikumu. TAP ir parādnieka brīvprātīga izvēle, ja tam radušās vai tuvākajā laikā radīsies finansiālas grūtības un tas vēlas turpināt veiksmīgu saimniecisko darbību.

Parādniekam, iesniedzot TAP pieteikumu ir jāiemaksā valsts nodeva – nodeva 145 eiro par darbības veikšanu – pieteikuma izskatīšanu tiesu iestādē. [Informācija par Valsts nodevām un tiesu kontiem](#).

TAP tiek uzsākts brīdī, kad tiesa pieņem TAP pieteikumu un ierosina TAP lietu ar lēmumu.

Parādniekam ir pienākums informēt tiesu izpildītāju, kura lietvedībā atrodas lietas:

- par piespriesto, bet no parādnieka nepiedzīto summu piedziņu;
- lietas par saistību izpildīšanu tiesas ceļā;
- par tiesiskās aizsardzības procesa lietas ierosināšanu.

TAP plāns

Pēc TAP ierosināšanas parādniekam ir jāizstrādā TAP plāns, tas [jāsaskaņo](#) ar kreditoru vairākumu un jāiesniedz tiesā apstiprināšanai.

TAP plānā iekļaujamā informācija noteikta [Maksātnespējas likuma 40. pantā](#). TAP plāns atspoguļo parādnieka faktisko finansiālo situāciju, plānotās metodes un naudas plūsmas prognozes finansiālo grūtību atrisināšanai.

TAP plānu izstrādā pats parādnieks vai arī tā nolīgts speciālists. Izstrādājot tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plānu, parādniekam ir tiesības sasaukt kreditoru sapulci. TAP plāns uzskatāms par saskaņotu, ja to atbalsta gan nodrošinātie, gan nenodrošinātie kreditori šādā apmērā:

nodrošināto kreditoru grupā – nodrošinātie kreditori, kuru galvenie prasījumi kopumā veido divas trešdaļas no kopējās nodrošināto kreditoru galveno prasījumu summas,

nenodrošināto kreditoru grupā – tie nenodrošinātie kreditori, kuru galvenie prasījumi kopumā veido vairāk nekā pusi no kopējās nenodrošināto kreditoru galveno prasījumu summas.

TAP plāns ir jāizstrādā 2 mēnešu laikā no dienas, kad tiesa pieņēmusi lēmumu ierosināt TAP lietu. Parādnieks var vienoties ar kreditoru vairākumu par TAP plāna izstrādes termiņa pagarināšanu vēl par 1 mēnesi, par pagarināšanu nekavējoties informējot tiesu. Pēc TAP ierosināšanas vēl nav zināms, vai kreditoru vairākums saskaņos parādnieka izstrādāto plānu un vai tiesa to apstiprinās.

Papildus kreditoru saskaņojumam administrators sniedz atzinumu tiesai par TAP plāna atbilstību Maksātnespējas likumam. Parādnieks izstrādāto un ar kreditoriem saskaņoto TAP plānu iesniedz tiesai apstiprināšanai. Ja tiesa to apstiprina, parādnieks uzsāk TAP plāna īstenošanu. TAP plāns pēc apstiprināšanas tiesā ir saistošs arī tiem kreditoriem, kuri nav devuši piekrišanu TAP plānam.

TAP īstenošanas termiņš

TAP īstenošanas termiņš ir 2 gadi no dienas, kad tiesa apstiprinājusi TAP plānu. TAP īstenošanas termiņu var pagarināt vēl par 2 gadiem, ja tam piekrīt kreditoru vairākums. Šādā gadījumā TAP plāns ir jāgroza, jāaskaņo ar kreditoru vairākumu un jāiesniedz apstiprināšanai tiesā.

TAP uzraugošā persona

Sākot ar 2017.gada 1.jūliju TAP uzrauga TAP uzraugošā persona – jebkura rīcībspējīga fiziskā persona, kurai ir tiesības uzturēties un tikt nodarbinātai Latvijā, ja par šo personu vienojas kreditoru vairākums. Izņēmums ir personas, uz kurām attiecas [Maksātnespējas likuma 12.3 panta otrajā un trešajā daļā noteiktie ierobežojumi](#). Šo regulējumu piemēro attiecībā uz tiesiskās aizsardzības un ārpus tiesiskās aizsardzības procesiem, kas uzsākti pēc 2017.gada 1.jūlija. Tiesiskās aizsardzības procesiem, kas uzsākti līdz 2017.gada 30.jūnijam, piemērojamas Maksātnespējas likuma normas, kas bija spēkā attiecīgā procesa uzsākšanas dienā.

Atbilstoši likuma “Par nodokļiem un nodevām” 24.2 panta pirmajai daļai, ja nodokļu maksātājam tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plāna īstenošanai vai tā grozīšanai nepieciešams saņemt nodokļu administrācijas rakstveida piekrišanu, nodokļu maksātājs 10 dienu laikā no dienas, kad tiesā ierosināta tiesiskās aizsardzības procesa lieta, iesniedz nodokļu administrācijai iesniegumu, kurā norādīta šāda informācija:

komersanta nosaukums, reģistrācijas numurs un juridiskā adrese;

apstākļi, kuru dēļ komercsabiedrība nav spējīga izpildīt saistības;

visu komercsabiedrības aktīvu kopējā summa.

Iesniegumam nodokļu maksātājs pievieno:

tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plānu, kas sagatavots atbilstoši Maksātspējas likumam;

bilanci un peļņas vai zaudējumu aprēķinu ar paskaidrojumiem par katru posteni, kuros ietverta informācija par laikposmu no gada sākuma un kuri sastādīti ne vēlāk kā mēnesi pirms tiesiskās aizsardzības procesa pieteikuma iesniegšanas tiesā.

Ja tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plāns pēc nodokļu administrācijas lēmuma paziņošanas līdz tā apstiprināšanai tiesā precizēts vai izteikts jaunā redakcijā, nodokļu administrācija to izskata atkārtoti likuma “Par nodokļiem un nodevām” 24.1 pantā norādītajā kārtībā.

TAP piemērojamās metodes var attiecināt uz darbinieka darba samaksas prasījumiem, ja tam piekrīt attiecīgais darbinieks. Tas nozīmē, ka gadījumā, ja nav saņemta darbinieka piekrišana atlikt nesamaksātās darba samaksas izmaksāšanu, sadalīt maksāšanu termiņos vai samazināt darba samaksas prasījuma summu, TAP plānā ir jāparedz, ka nesamaksātā darba samaksa darbiniekiem jāizmaksā nekavējoties pēc TAP īstenošanas. Parādnieka darbiniekam tiesiskās aizsardzības procesā nav piemērojams kreditora statuss.

Parādniekam pēc TAP plāna apstiprināšanas un TAP īstenošanas laikā ir šādi pienākumi:

pildīt TAP plānu;

visu peļņu novirzīt TAP īstenošanai;

segt TAP izmaksas;

ne retāk kā reizi mēnesī rakstveidā ziņot administratoram par TAP plāna izpildi;

pēc administratora pieprasījuma nekavējoties rakstveidā sniegt viņam visas ziņas par TAP plāna īstenošanu un nodrošināt iespēju klātienē pārbaudīt parādnieka saimniecisko darbību un dokumentus;

nekavējoties ziņot administratoram par jebkādiem apstākļiem, kuru dēļ parādnieks nespēs pildīt TAP plānu;

paziņot administratoram par savas juridiskās adreses maiņu un jebkurām citām izmaiņām, kas ierakstāmas publiskajos reģistros;

ziņot administratoram par katru būtisku notikumu parādnieka darbībā.

TAP izbeidz tiesa pēc savas iniciatīvas vai pēc parādnieka pieteikuma, ja

TAP plāns nav saskaņots 2 mēnešu laikā no TAP ierosināšanas dienas ar kreditoru vairākumu;

TAP plāns neatbilst Maksātnespējas likuma prasībām.

Tiesa izbeidz TAP un pasludina juridiskās personas maksātnespējas procesu, ja parādniekam gada laikā otro reizi ierosināts TAP, bet tas nav pasludināts. Parādnieks iesniedz tiesai pieteikumu par TAP izbeigšanu, ja ir izpildījis TAP plānu.

Parādnieks iesniedz tiesai maksātnespējas procesa pieteikumu, vienlaikus lūdzot izbeigt TAP, ja nespēj nokārtot TAP plānā noteiktās saistības.

Ja TAP plāns ir izpildīts un TAP izbeigts, parādniekam un tā kreditoriem noteiktie rīcības ierobežojumi tiek atcelti un parādnieks turpina darboties civiltiesiskajā aprītē pilnā apmērā, kā pirms TAP. Gadījumā, ja tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plāna īstenošanai vai grozīšanai nepieciešams saņemt VID piekrišanu, ir jāievēro speciālie nosacījumi, kas noteikti likuma "Par nodokļiem un nodevām" 24.1 un 24.2 pantā.

Labās prakses vadlīnijas

Tieslietu ministrija izstrādājusi Labās prakses vadlīnijas lēmumu pieņemšanas procesā uzņēmumiem, kas nonākuši finanšu grūtībās, kuru mērķis ir palīdzēt uzņēmumiem Latvijā, kas saskaras vai drīzumā var saskarties ar finanšu grūtībām, savlaicīgi un proaktīvi risināt šīs grūtības, izmantojot efektīvāko rīcības plānu.

Ārpustiesas tiesiskās aizsardzības process (ĀTAP)

Ārpustiesas tiesiskās aizsardzības process ir tiesiskās aizsardzības procesa paveids un to var izmantot komercsabiedrība, kurai ir labas perspektīvas panākt vienošanos ar kreditoru vairākumu un nepastāv draudi, ka atsevišķi kreditori ar individuālu vēršanos pret komercsabiedrību, varētu būtiski apdraudēt tiesiskā aizsardzības procesa plāna izstrādi, saskaņošanu un tālāku īstenošanu.

Šajā gadījumā parādnieks jau pirms vēršanās tiesā izstrādā un saskaņo pasākumu plānu ar kreditoriem. Ar kreditoriem saskaņoto plānu parādnieks iesniedz tiesā vienlaikus ar pieteikumu par procesa uzsākšanu.

Procesa uzsākšanu var lūgt juridiskās personas, personālsabiedrības, individuālais komersants, ārvalstī reģistrēta persona, kas veic pastāvīgu saimniecisko darbību Latvijā, un lauksaimniecības produktu ražotājs.

Šis process ir piemērots uzņēmumiem, kuru finansiālās problēmas neprasa nekavējošu risinājumu, un ir pietiekami daudz laika sagatavot procesa pasākumu plānu un saskaņot to ar kreditoriem pirms vēršanās tiesā.

Ja sarunu ceļā vienošanās ar kreditoru vairākumu ir panākta, ārpustiesas tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plāna apstiprināšana tiesā ļauj to padarīt saistošu arī mazākuma kreditoriem, kā arī iegūt tiesiskā aizsardzības procesā noteikto aizsardzību.

Dzīves situāciju apraksti

Par tiesiskās aizsardzības un ārpustiesas tiesiskās aizsardzības procesu

www.mana.latvija.lv

[Skatīt vairāk](#)

 [Tiesiskās aizsardzības process un izmaiņas tā regulējumā \(2017.gads\)](#)

<https://www.mkd.gov.lv/lv/tiesiskas-aizsardzibas-process>